

De 'P' van people

Masterclass Urk

3 februari 2022, Marloes Kraan

Visserij antropoloog

Sociale wetenschap gaat over

➤ Belangrijkste vragen:

- Waarom doen mensen wat ze doen? (actor)
- Hoe hebben ze het georganiseerd (structuur)

➤ Kern: mensen begrijpen *vanuit hun perspectief*.

➤ Belangrijkste generalisatie: context doet ertoe!

Thomas theorem: "if men define situations as real, they are real in their consequences".

[mensen handelen naar wat ze geloven]

Foto: Schuitemaker

Op het menu

De 'P'van people

Voorbeelden van
sociaal
wetenschappelijk
visserijonderzoek

Het is druk op
zee, wat
betekent dat?

Sociale aspecten
van het GVB

Sociaal cult
waarde van
visserij

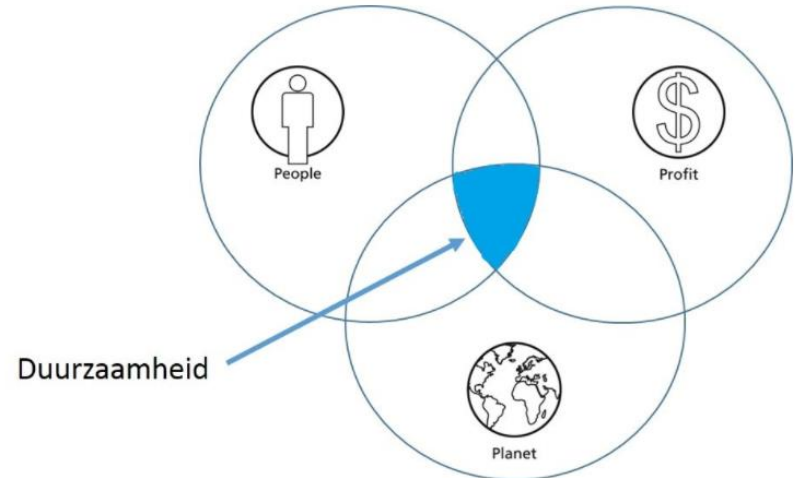
Sociaal-econ
impact analyse

De 'P' van people *in visserij*

- Mensen die vis vangen, verwerken, verhandelen en eten, die dat beheren of er iets van vinden
- Goede werkomstandigheden
 - Veilige werkomgeving
 - Goede arbeidsvoorwaarden
- Visserijcultuur en traditie
- Maatschappelijk draagvlak voor de visserij: licence to produce -> o.a. keurmerken

De 'P' van pride

Hoe gebruiken we de zee?
Hoe kun je naar de zee kijken?

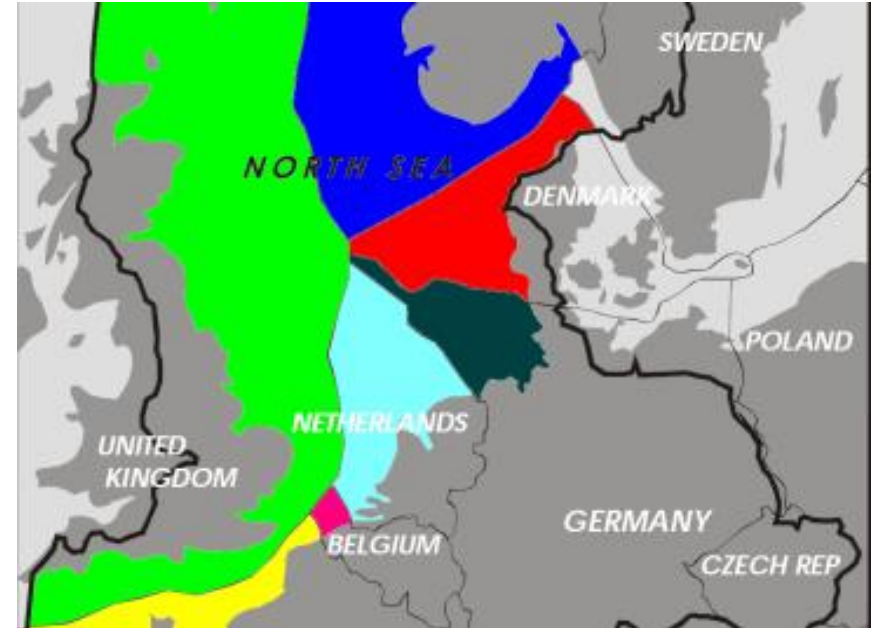
Geografisch gebied

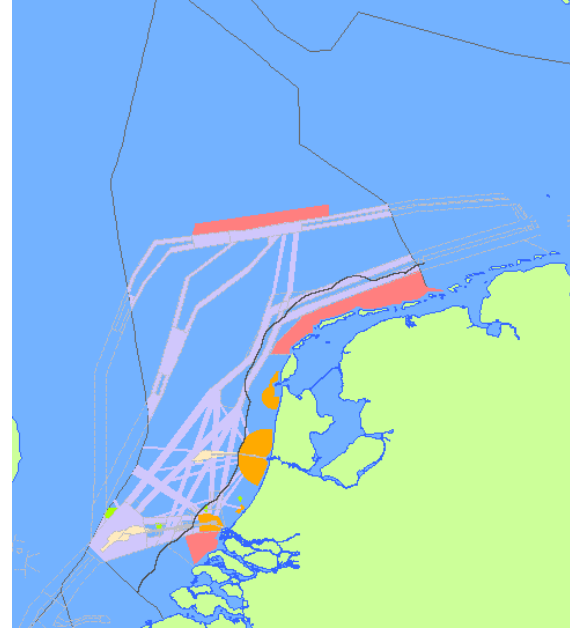
Historisch gebruik

Politieke ruimte

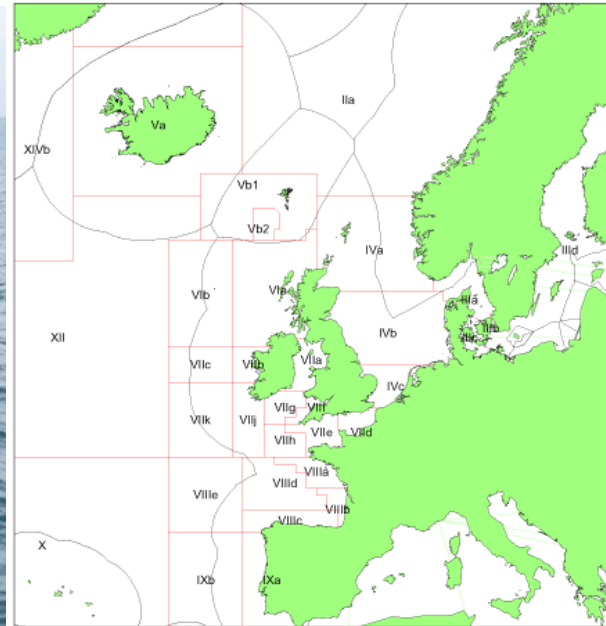
Scheepvaart

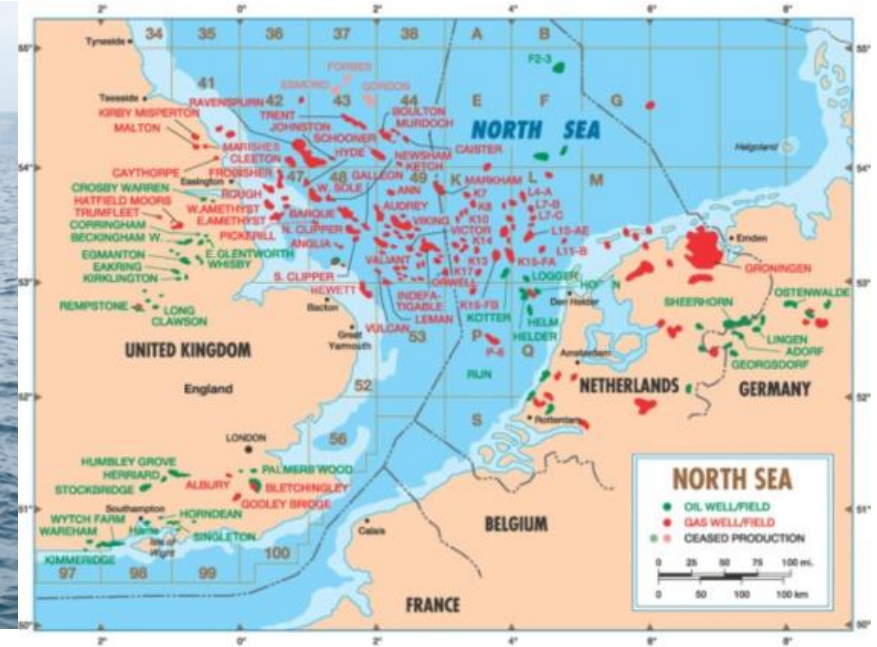
Defensie

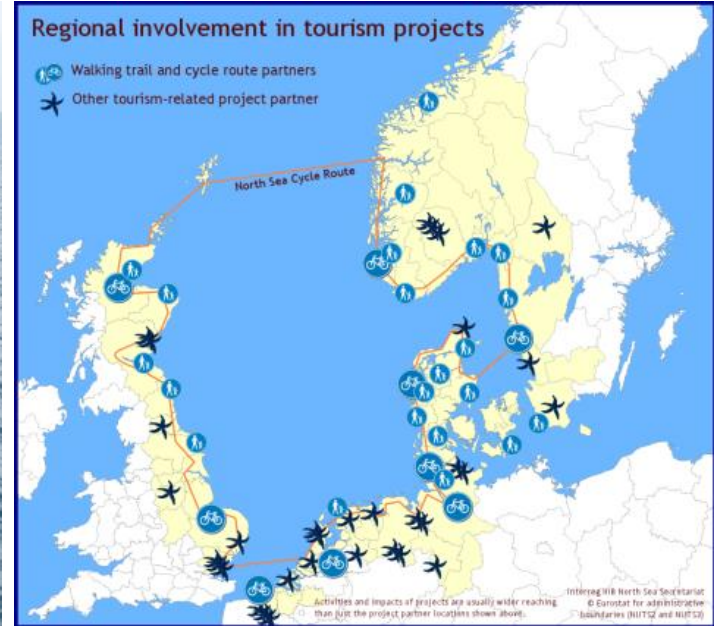
Visserij

Locaties voor olie en gas

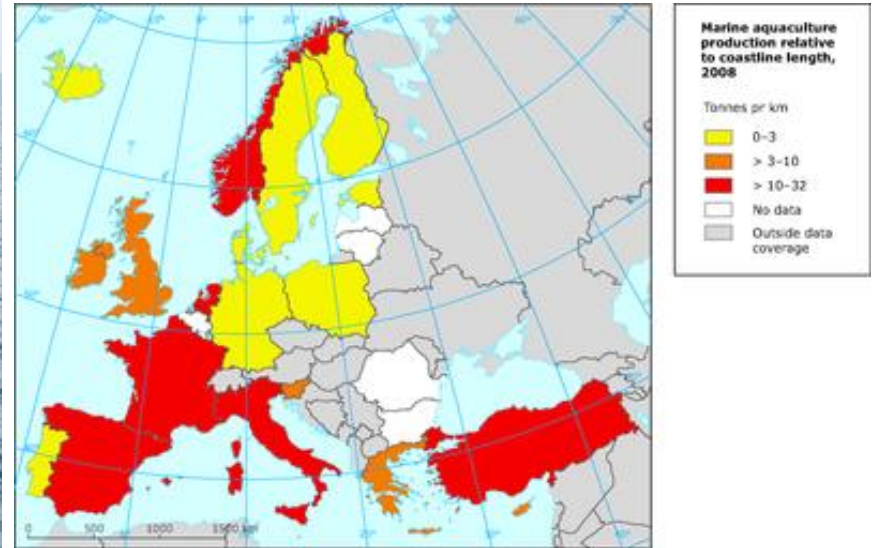
Toerisme

Natuur

Aquacultuur

Hernieuwbare energie (wind op zee)

Toekomstig gebruik van de zee

- Mondiale vraag naar vis producten ↑
- Viskweek ↑
- Recreatieve visserij ↑
- Kusttoerisme ↗
- Scheepvaart ↗
- windparken ↑
- Olie & Gas ↓
- Natuurbeheer ↑

Het wordt druk op zee...

- Meer activiteiten op zee
- Meer sectoren
- Meer belangen
- Meer belanghebbenden
- Globalisatie

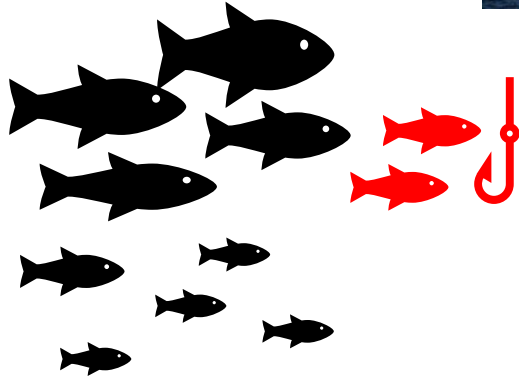

Concurrentie in belangen

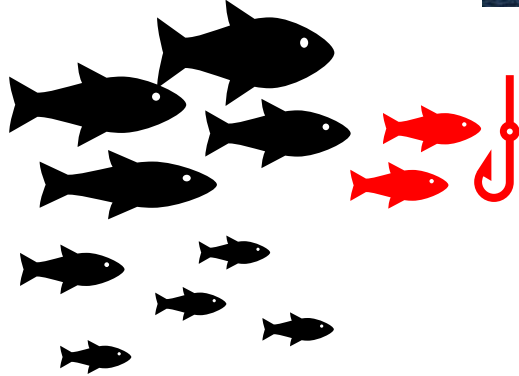
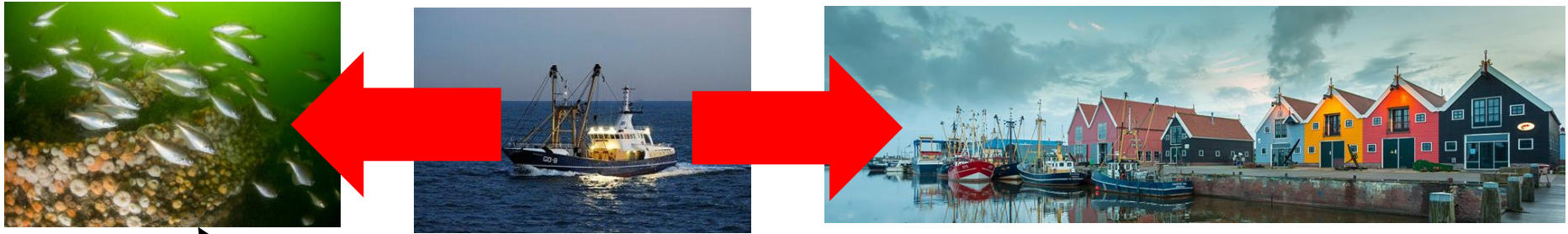
- Ruimte is beperkt
 - Bronnen zijn beperkt
 - Verschillend gebruik
 - Verschillende gebruiken
 - Conflicterende belangen
-
- Belangenstrijd, coalities zijn belangrijk

Visserij

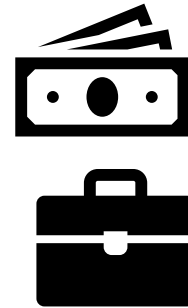
Visserij heeft impact

Visbestanden
ecologie

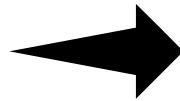
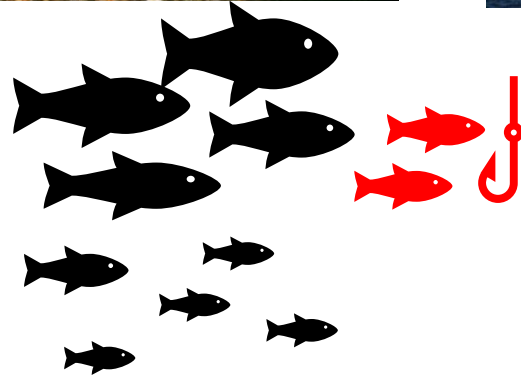

beheer

Werkgelegenheid
inkomen

Visserij heeft *meer* impact & begrip van gedrag

Handel & verwerking

voedselzekerheid

identiteit

Cultureel erfgoed

Visserij gemeenschap

maatschappij

De 'sociale dimensie' van het GVB

Sociaal duurzaam

Gezond voedsel
(EU burgers)

Dynamische visserij
industrie

Eerlijke levensstandaard
visserijgemeenschappen

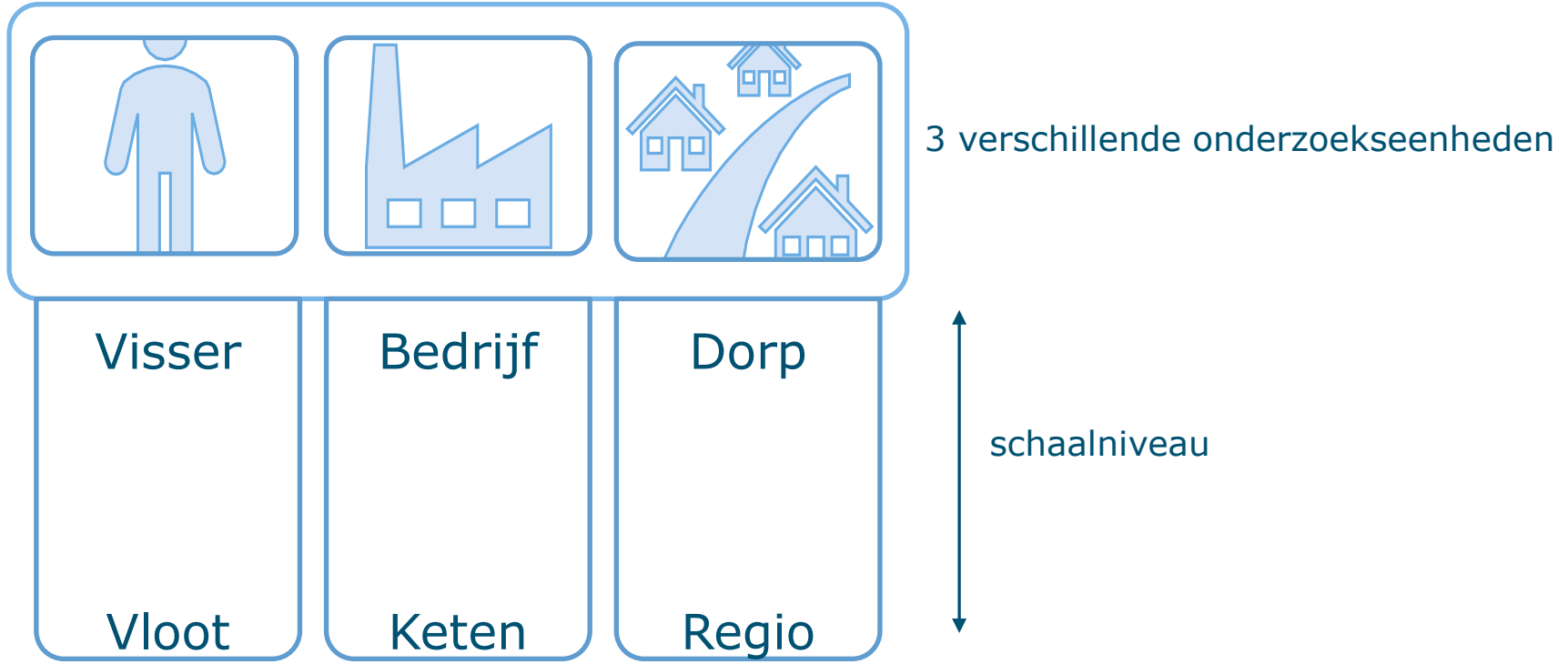

Betrekken
belanghebbenden

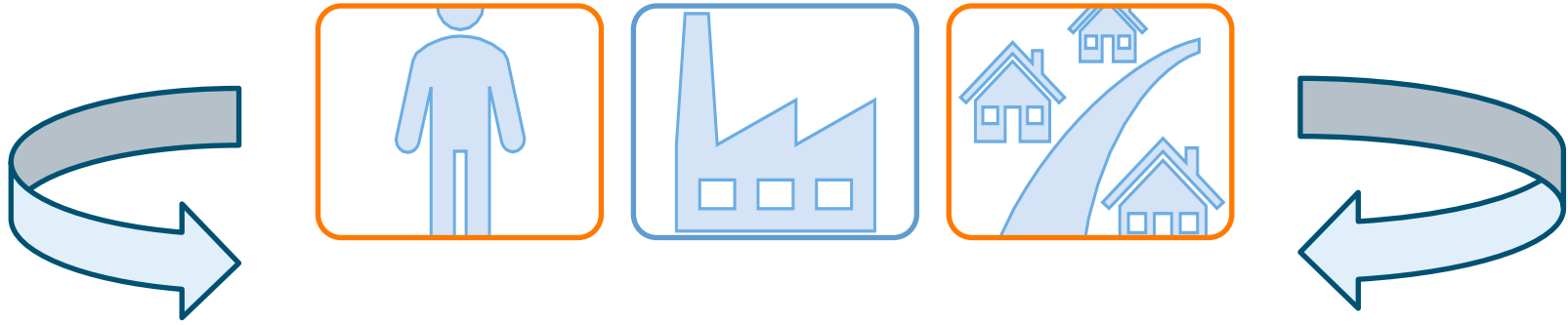

GVB regels -> menselijk
gedrag

Waar kun je dan naar kijken in onderzoek?

Waar kun je dan naar kijken in onderzoek?

vissersgedrag

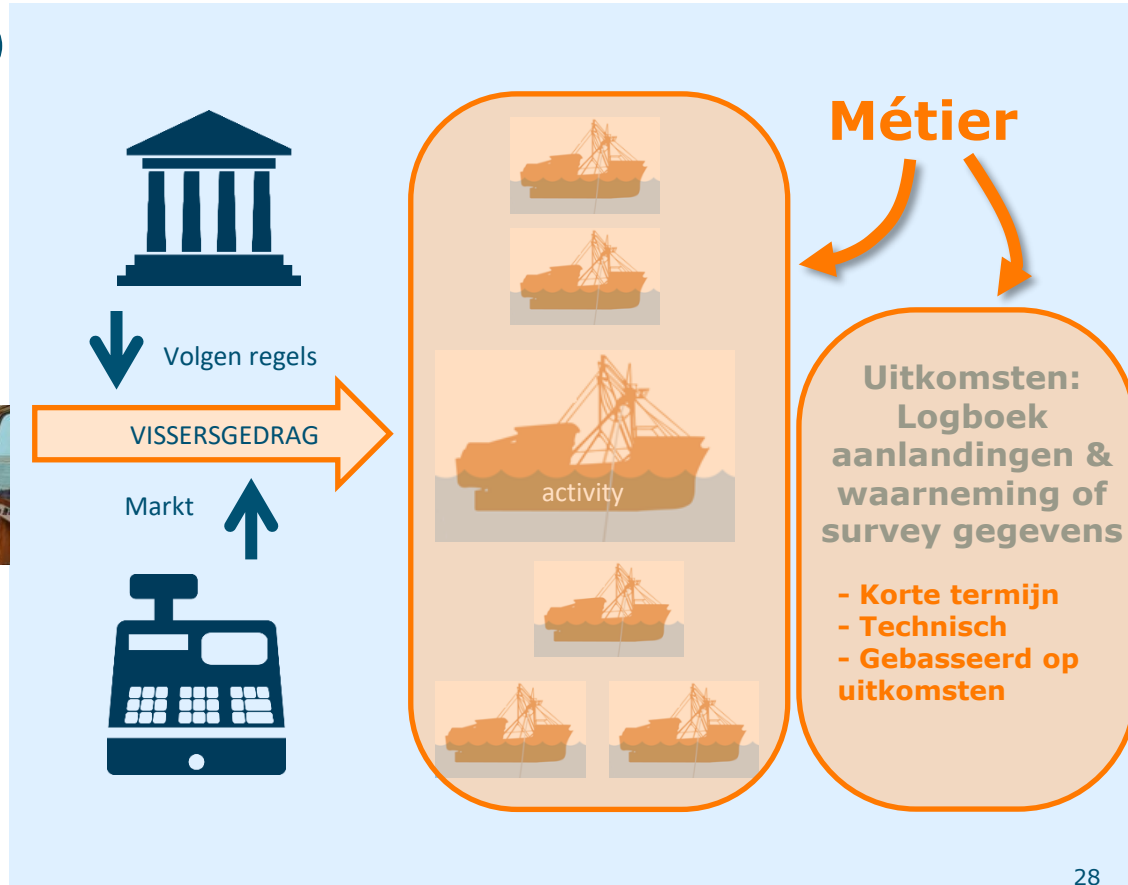
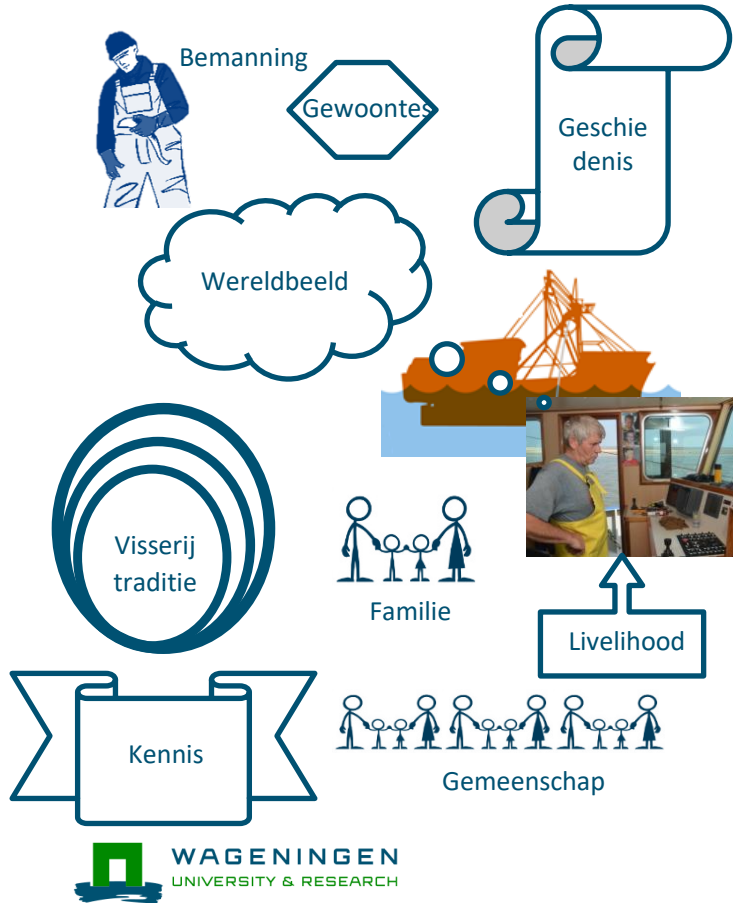
Sociaal culturele waarde
visserij voor vissersgemeenschappen

Wat heeft het meeste invloed op de visserij?

- Lengte vaartuig
- Maaswijdte
- Weer
- Tuig
- Markt prijs
- Seizoen
- Motorvermogen
- Regels

Wat weten we over vissersgedrag?

VERANDERING OP KOMST...

Hoe gaan vissers hun gedrag aanpassen?

**Zelfde métier,
andere visser**

Boomkor 70-90 mm maaswijdte,
doelsoorten schol en tong
in de North Sea

...een zee aan mogelijk sociale factoren

Schipper-
eigenaar
familiebedrijf

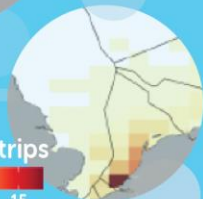

Bedrijfsstructuur

Schipper in
dienst bij rederij

Specialist

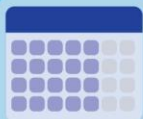

Mate van
specialisatie

Diverse visserij

Maandag
tot vrijdag

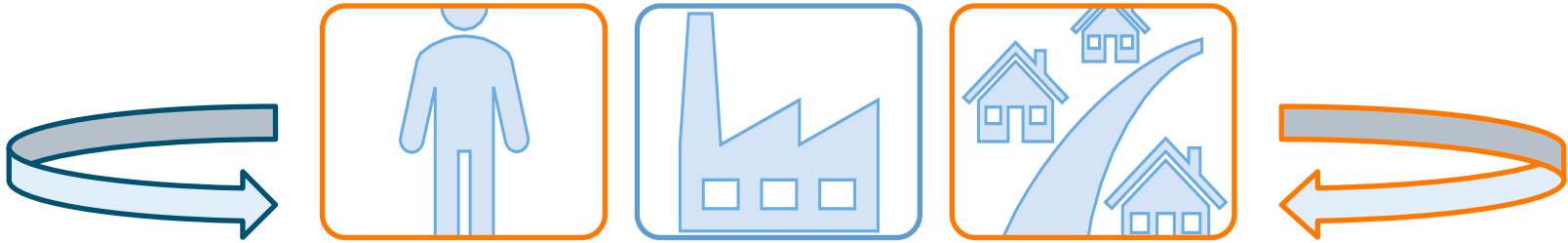

Werkweek

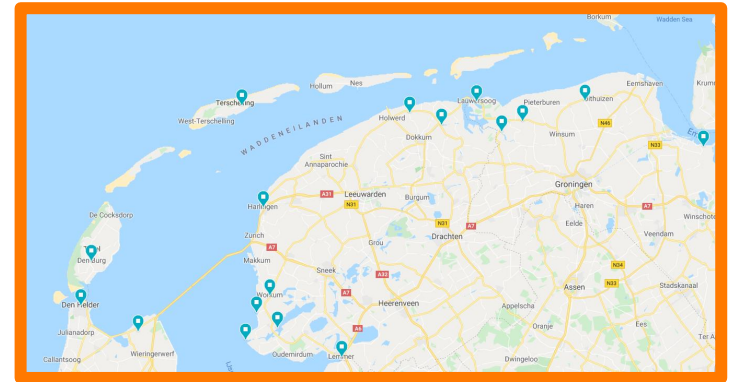
Continu-visser
(woensdag-woensdag)

Waar kun je dan naar kijken in onderzoek?

vissersgedrag

vissersgemeenschappen

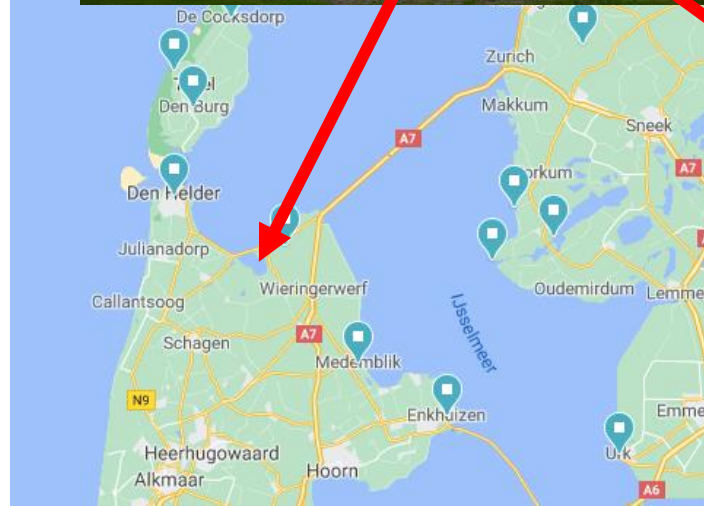
Brainstorm sociaal cultureel belang visserij

Hoe herken je een vissersdorp?
Wat kun je zien dat je verteld dat
het een vissersdorp is?

Materieel cultureel erfgoed Waddenregio

Afbeelding 15. De Engelse Admiraliteitskaart van 1799

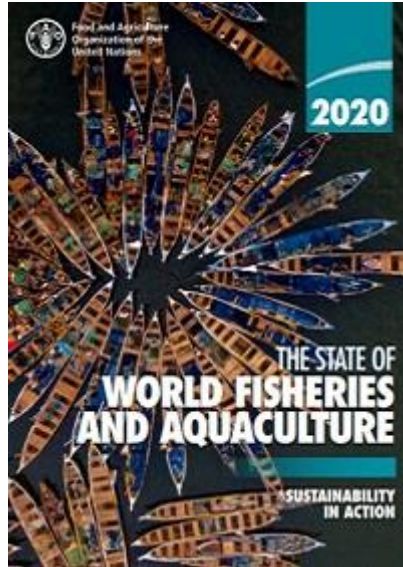
In kaart brengen van visserijgemeenschappen: indicatoren

- Haven
- Afslag
- Visserij schepen (Vlootregister)
- Vuurtoren
- KNRM
- Visserijorganisatie / PO
- Visserijmuseum
- Visserij monument
- *Leugenbankje*
- Visrokerijen
- Visserijfestival (Vlaggetjesdag)

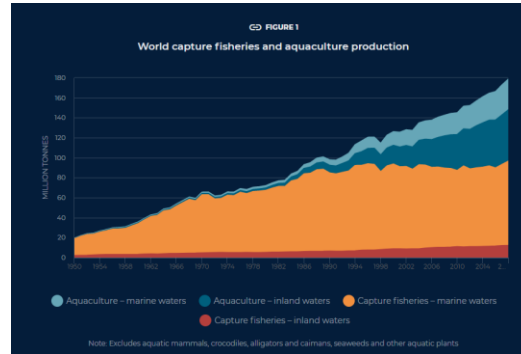

- Vissen met toeristen
- Walvisvaart geschiedenis
- Visverwerking
- Koelhuizen
- Opslag visnetten / visschuur
- Drogende netten
- Coöperatie
- Visserij gerelateerde straatnamen
- Visverkoop (kraam/ winkel)
- Vissershuisen, visbuurt
- Lokale visserij gastronomie

Is de sociaal culturele waarde van visserij meer dan een illustratie?

<https://doi.org/10.4060/ca9229en>

FISHERIES	1995	2000	2005	2010	2015	2018
Africa	2743	3247	3736	4228	4712	5021
Americas	1793	1982	2013	2562	2816	2455
Asia	24205	28079	29890	31517	30436	30768
Europe	378	679	558	530	338	272
Oceania	460	451	458	467	469	460
Total	29579	34439	36635	39305	38771	38976

Sociaal culturele waarde visserij

Albert van Urk, Bron: Twitter

Visserij is een
vaardigheid
overgedragen van
vader op zoon

Familie traditie

Lokaal cultureel
erfgoed

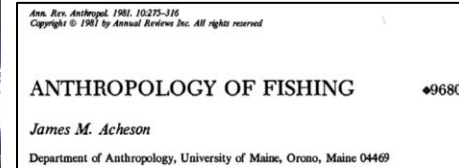
Een identiteit; manier
van leven

Verbonden aan
gemeenschappen

Garnalen pellen in Stellendam. Bron: Arie Kieviet AD 2019

Je 'bent' visser

- Autonomie, vrijheid, risico,
- Familietraditie, erfenis
- Duurzaam voortzetten
- Culturele 'markers' (contextueel)

Sociaal culturele waarde visserij is ook:

Familiebedrijven

Onze ogen en oren op zee

Ecologische ervaringskennis

Bijdrage
aan voedselzekerheid

Corrie deze week

Onze ogen en oren op zee

Thomas Spekschoor @TBspekschoor · Jan 31

Reddingsboot Koos van Messel uit Scheveningen is nu bij het schip gearriveerd

4

2

20

Kobus Post

@Kobus_Post

Replying to [@TBspekschoor](#)

Paarse ruitjes zijn windmolens. Rode cirkels zijn platforms. Als de [@KNRM](#) koos van messel dit kan fixen, dan mag [@VattenfallNL](#) die bemanning rijkelijk bedanken...

[Translate Tweet](#)

Kern boodschap

- Duurzame visserij kan alleen bereikt worden als ook de sociale aspecten en het culturele belang van visserij aandacht krijgt. Dit draagt bij aan de diversiteit en veerkracht van de sector, is belangrijk voor het voortbestaan van de visserij en draagt bij aan voedselzekerheid en menselijk welbevinden.

Wat doet visserij ertoe?

Economisch? Een peulenschil.

Maar maatschappelijk, doet visserij er (nog) toe.

Historisch belang

- Nederlandse haringvloot: cruciaal geweest voor de economie in de Gouden Eeuw.
- Visserij, open lucht en maritieme musea in NL getuigen van het belang van visserij voor de NL identiteit.
- Haring is een van onze nationale symbolen, naast tulpen, klompen en kaas

Cultuurhistorie IJsselmeer – handel & vis

Sociaal culturele waarde visserij in NL

- Commerciële visserij, traditioneel in kustgemeenschappen, **levend cultureel erfgoed**
- Biedt werkgelegenheid in **krimp regio's**
- Veel **familiebedrijven**
 - **Veerkracht** van de sector
 - Draagt bij aan **sociale cohesie** in visserijgemeenschappen.

Urk
Zoutkamp
Oudeschild

Motie-Lodders en Von Martels: sociaal-economische impact studie

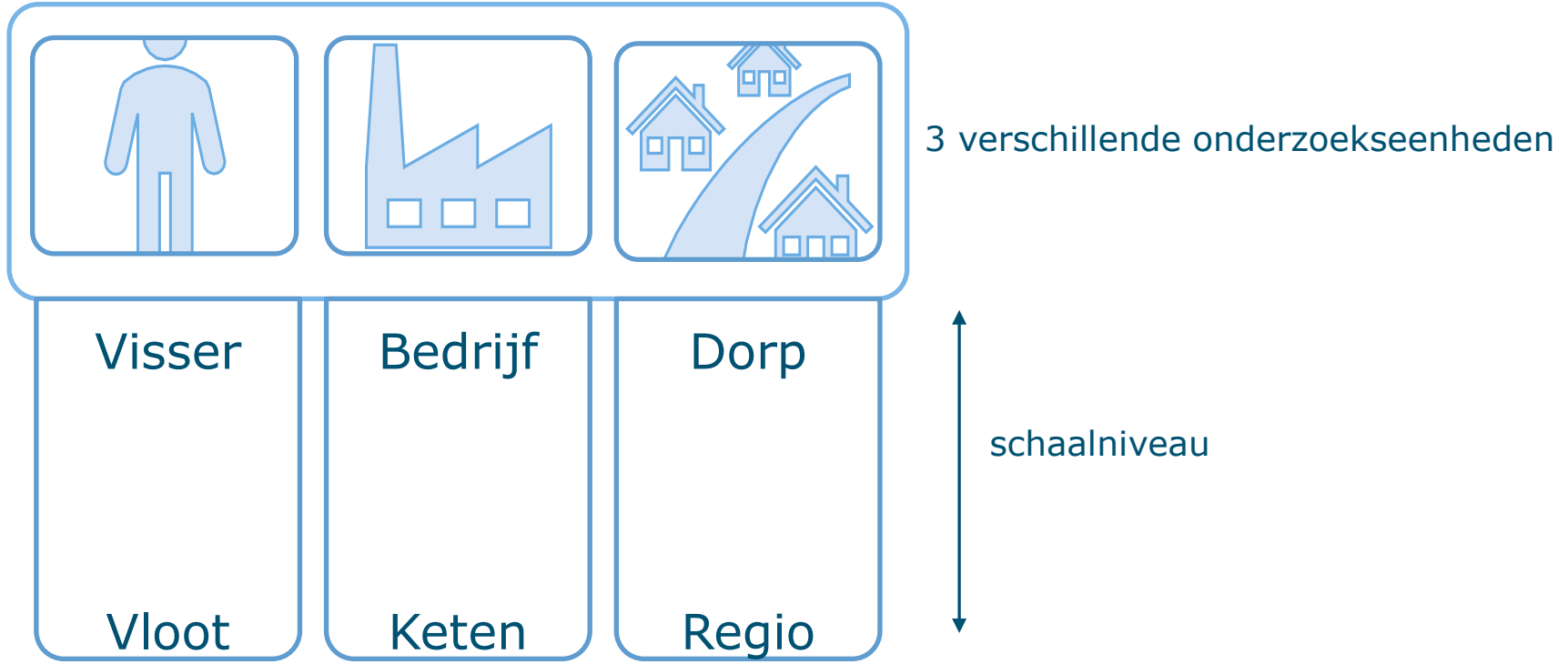
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksover/kamerbrief-voortgang-enkele-Inv-onderwerpe-toezeggingen/verzamelbrief-over-de-voortgang-van-enkele-moties-en-toezeggingen.pdf>

Motie-Lodders (VVD) (Kamerstuk 33 450, nr. 94) en motie-Von Martels (CDA) (Kamerstuk 33 450, nr. 84)

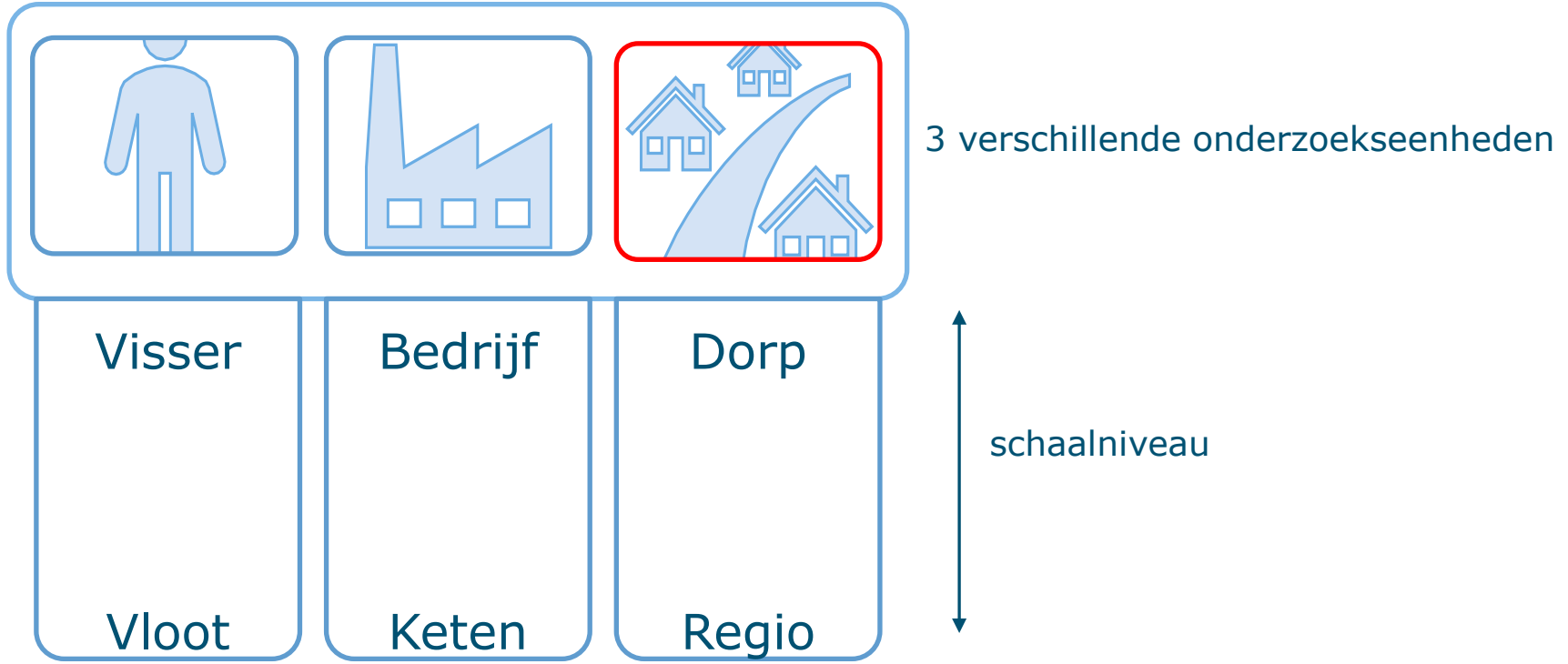
De visserijsector heeft te maken met vele ontwikkelingen die tegelijkertijd spelen, waaronder de afnemende ruimte door sluiting van gebieden voor windenergie en natuurbescherming, de Brexit en de Waddenagenda. De moties van de leden Lodders (VVD) en Von Martels (CDA) vragen om een economische impactanalyse uit te voeren naar de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de visserijsector, de visketen en de visserijgemeenschappen. Op 28 juni 2021 heb ik uw Kamer geschreven dat ik uw Kamer eind 2021 zou informeren over de aanpak van deze impactanalyse.⁸ Middels deze brief geef ik hier invulling aan.

Ik heb het plan van aanpak voor de impactanalyse opgesteld in overleg met de visserijsector en de wetenschap. De focus van de analyse ligt op de directe (economische) gevolgen van de ontwikkelingen op de aanvoersector (de kottersector inclusief de garnalensector, de pelagische sector en de kleinschalige visserij) en de doorwerking daarvan op zowel het overige deel van het viscluster (de overige delen van de visketen en de toeleverende bedrijven) als de regio's waar de Noordzeevervisserij een belangrijke sector is (visserijregio's). In de analyse besteed ik ook aandacht aan de sociale en culturele waarde van de visserij voor visserijregio's en de gevolgen van de ontwikkelingen in de aanvoersector op deze waarden. De analyse zal relevante informatie opleveren om te kunnen bepalen of en zo ja, welke maatregelen nodig zijn voor de bovengenoemde belanghebbenden om zich aan te passen aan een kleinere en duurzamer aanvoersector.

Hier gaan we dus naar kijken:

Hier gaan we dus naar kijken:

Visserijgemeenschappen op de kaart

Als eerste stap, om de sociaal culturele waarde
op de kaart te kunnen zetten

Visserijgemeenschappen – beetje theorie...

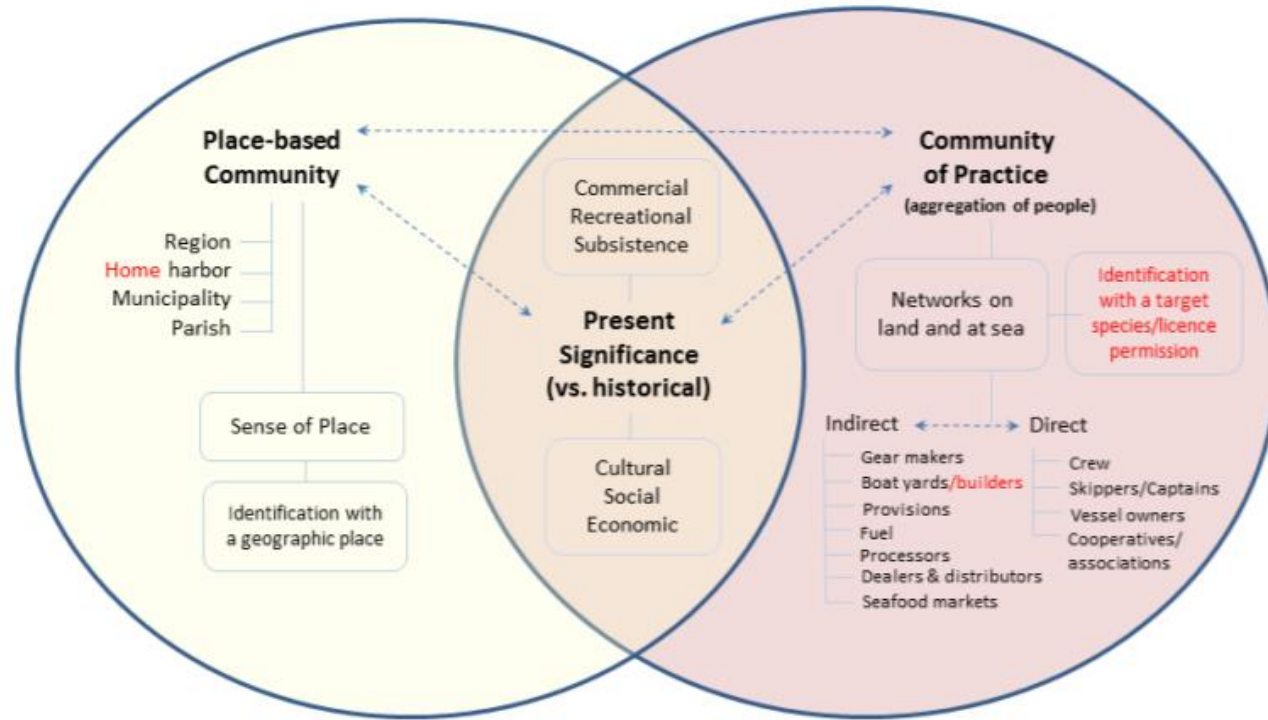

Figure 5.1. Fishing community conceptual model: Dimensions of the social landscape of fishing communities.

Visserijgemeenschappen Waddenzee

Kustgemeenschappen waddenzee (census data)

Visserij activiteiten Waddenzee

- **Mosselen** (*Mytilus edulis*) (51 vaartuigen)
 - Zeeland
- **Garnalen** (*Crangon crangon*) (89 vaartuigen toegestaan op waddenzee)
 - Ook van elders (o.a. Urk)
- **Oesters** (*Crassostrea gigas*) hand rapen (12 vergunningen)
- **Cockels** (*Cerastoderma edule*) handpicking (31 vergunningen)
- **Scheermesjes** (*Ensis directus*) (8 vergunningen, 5 vaartuigen)
- **Mechanische worm visserij** (2 vissers)
- **Vaste tuigen** (fikes, seines, gillnet, pots) op meerdere soorten: mull, zeebaars, paling, wolhandkrab (15 bedrijven actief)
- **Spieringvisserij**
- Recreatieve visserij & Demonstratie vissen (toerisme)

Vragen?

Marloes.kraan@wur.nl

- WEcR (Wageningen Economic Research)
- Vakgroep Milieubeleid WUR
- MARE, Centre for Maritime Research

@Marloeskraan

